

(א) [לעיל ע"ג, ט זיל להולכה, א רש"י ד' [לעיל לו: א, ט ג' רש"י המוכח, ט' [ע"ג]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הרי שן וכו' וטור וישר אותה: (ב) ד"ה אונג' וכו' חת משה אבל צנקה: (ג) תוס' ד"ה הוסיפה וכו' אלף אומרים אם היו יכול: (ד) ד"ה ר' יוסף וכו' מחמת מלאכה פטור מ"מ כיון: (ה) בא"ד דה"ה כל שני:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אפילו וכו' שלא חש להאריך. עין במשנת הר"ם הלי חא"ח סי' ז:

הגהות הגר"א

[א] גמ' פשוט כו' כ"ב גירסת הרמב"ם אביע"ח להו זכין שיה מלא במתן וקא עייל כו':

מוסף רש"י

אורא דהר. זנה (רש"י 17)

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא עה.

מפני רעסה. דאנן סהדי דנלאו אונסא דוזי נמי הוה מוזנין לה והאי דעייל ונפיק אזוי ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: **נעא לזבזי במאה.** היה כריך למאה זוזי ורכה למכור שדה קטנה במאה זוזי ולא מנא לה לוקחין ומכר גדולה במאתים: וקא עייל ונפיק אזוי.

וזה עיבס: לא קני דאנן סהדי דעל כורחו מכר הומות ויכול לומר לכך הייתי מחזיר אחר המעות לקנות שדה קטנה תחתיה: ולא אשכח. לא מנא לה לוקחין מיד: ואילו היה עורח. טובא לחזור אחר הלוקחין: הוה משנה. לוקחי שדה קטנה: ולא ערע. הוקשה לו הטורח ומכר הגדולה במאתים: ועייל ונפיק אזוי מאי מוכר שדה מפני רעסה דמי. כיון דמשום טורחא דאהדורי אחר לוקח הוקשה עליו למכור אותה בלא דומק מעות שמע מינה לא חביצה היתה עליו: **עד כדי שדן.** אם עשו אללו קלת המלאכה ולא קיבלו כלום שוכר עליהן כל מה שהוא חייב להן יוסיק לאחריים ויגמרו: שכתב חבילה לידו. אם יש צידו משלחן הרבה כדרך האומנים המקבלים עליהן מלאכה מצויים כלי אומנות לצית בעל הצית: **מתני' צנקה והולכה כהר.** צראש הוה ואע"פ שהדך חלק וישר חייב. בגמ' מפרש מאי שנא רישא הכא דלא מפליג בין הולכה להוחמה ובסיפא מפליג להולכה כהר והולכה צנקה: ואם החליקה פטור. שבהר היא ראויה להחליק יותר שראש הוה חד ומשופע ללדנין: ואם הוחמה חייב. שהצנקה מעלה הכל לפי שההרים כביצה ואין איר שולט בה: **אם מחמת המעלה הוחמה.** בעלותה מרגל הוה לראשו: חייב. שהמעלה גרמה לה והוא שינה להולכה כהר: והנריקה. בגמרא (א) מפרש: או

בגון שבאת חבילה לידו. וא"ת א"כ פשיטא וי"ל דה"א חסמכתא היא ולא קני א"כ דפועל לא נותן לו אלא לשכור צויה ולא מן הכל: **אפילו** זו י' מילין ב'ו'. וה"ה אפילו זו שהלך בה קצרה יותר אלא ש'לא חש להאריך: **הוחמה בהר פטור.** וא"ת למי"ד לעיל (דף מב.) תחילתו בפשיעה וסופו צאונו חייב אמאי פטור הא תחילתו בפשיעה היה לענין הוחמה וי"ל דלא מחייב אלא צאונו שיש לתלות שאם לא היה משנה אפשר שלא היה צא האונס כי היא דלריפא דלורבני דאונס צא מחמת הפשיעה שאם היה מנעיס חמת הקרקע כדשמואל לא היו נגנבים אבל הכא כי הוחמה כהר כ"ש דאם לא שינה והיה הולך צנקה דהוה הוחמה והכי אמר רבא דבהמפקד (לעיל דף לו:) גבי פשע צא ויחלטה לאנס אפילו למי"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי התם וא"ת שילחי הפועלים (לקמן דף כג: וסו ד"ה ז') גבי הניח עדורו וצא לעיר וצא חרי ורס פטור ועוקי לה רבה דעל צעידתא דלא עיילי אינשי ופריך אציי תחילתו בפשיעה לענין גנבי וסופו צאונו הוא לענין חרי והתם אפילו לא פשע הוא ולא צא לעיר היה נארע האונס ומאי פריך וי"ל דשמתא אם היה שם היה מוליק למרעה אחר קודם צימת חרי כי כן דרך הרועים לנרות חזי היום בשדה זו וחזי היום בשדה אחר או שמתא אם היה שם הארי היה ירא לצא שם או היה מקיים ציה גם את הארי ואת הדוב הכה עבדך וצלאו הכי כריך לפרש הפשט התם כך דקאמר אין אומרים אילו היה שם היה מזיל אלא (א) אומרים אם היה יכול להזיל חייב ואם לאו פטור ואי אפשר לפרש צע"א ורז אלפס פירש התם דאציי

לו א ב מ"י פ"ח מהל' מכירה הלכה ה ועי' במ"מ סמג עשין פב טו"ש"ע ח"מ סי' קל עש"ף יג ופ"ף ד: לו ג ד מ"י פ"ט מהל' שכירות הלכה ד סמג עשין פטו טו"ש"ע ח"מ סי' שלג עש"ף ו: לו ד ה מ"י שם פ"ד הלכה א טו"ש"ע ח"מ סי' שט עש"ף א: לו ו מ"י שם טו"ש"ע שם עש"ף ב: לו ז מ"י שם פ"ה הלכה א סמג שם טו"ש"ע ח"מ סי' שי עש"ף ח:

למעמיה דאמר צפרק המפקד (לעיל דף לו:) וסו) לא מיציעא כו' אלא אפילו למי"ד פטור הכא חייב דהכלל דאגמא קטלה משמע דלמי"ד חייב א"כ ש'לאו האזי טעמא אע"פ שהאונס היה נארע בכל ענין ויש לדחות ראייתו דלמי"ד חייב נמי סמך אהאי טעמא דקאמר בסוף דהכלל דאגמא קטלה דאם לא כן תקשי ליה ממתינתין דהכא דקאמר הוחמה כהר פטור ומיהו למה שפירש לצסוף דהכא לא חביב תחילתה בפשיעה א"כ: **ואם הוחמה מחמת המעלה חייב.** וא"ת והיכי ידעינן צרישא דקמני הוחמה כהר פטור דשלא מחמת המעלה הוחמה וי"ל דראינו שלא הוחמה בעלייתה שעלתה בלא טורח והלכה אחר כן הרבה ולא היתה מויעה וכתר הכי הוחמה ור"כ שלא מחמת מעלה היה ופטור: **בגון שמתה מחמת אויר.** פ"י שידוע שאותו יום היה איר משונה כהרים יותר מצנקה או איפכא משלג או ממטר והוי תחילתו וסופו בפשיעה ולהכי נקט להולכה כהר והולכה צנקה ולא נקט להולכה כהר זה והולכה כהר אחר משום דאין רגילות להשתנות אורא אלא מהרים לצנקות אבל מהר להר ומצנקה לצנקה אין דרך אורא להשתנות: **רבי יוסי בר חנינא אמר שמתה מחמת אויבצנא.** שמתה מחמת מלאכה ואף על גב דמתה מחמת מלאכה (א) מ"מ כיון ששינה חייב שאם היה לו להולכה כהר אפשר שאם היה מוליקה שם לא היתה מתייגעת מחמת אורא והרוח ששולט שם או אם היה לו להולכה צנקה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו כהר ולהכי חייב אפילו למי"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונו פטור אך על רבה דאמר כגון שהכיתה נחש קשה לריב"ס אמאי נקט לדידיה הר וצנקה דה"ה ה"מ למינקט צנקה וצנקה אם ידוע שנמלא נחשים היום צנקה ששינה להולכה שם דלא שייך האזי לקבול להשתנות מהר לצנקה טפי מצנקה ור"י דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונו חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (לקמן ד' כג: וסו) מדפריך ליה אציי אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונו חייב הוא והשתא א"כ דלהכי נקט הר וצנקה משום דהשתא הוי תחילתו בפשיעה והוחלקה אבל אם שינה מצנקה לצנקה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (ב"ק ד' טו. וסו) דפריך ארבה דאמר והוא שחמרה הניחא למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונו פטור אלא למי"ד חייב מאי איכא למימר הוי מני למיפקר דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרווייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרבה דאמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאציי דאמר הכלל דאגמא קטלה חייב שנויי וחייב אפילו מתה כדרכה דאמר ההוא אורא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אורא רע כלל יותר מאור אחר דלאו דוקא נקט הכלל דאגמא (א) ה"ה כל שינוי אורא כדמוכח בשמעתינן דהתם והא דנקט צנקה הוחלקה כהר והוחמה צנקה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוי תחילתו בפשיעה אלא משום דצפטור דהר מני הוחמה אשמועינן אף על גב דחימוס הוי כהר טעמא לפטור צנקה לא מייפטר כהכי אלא אדרבה הוי טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוי תחילתו בפשיעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחיימוס דצנקה דמחייב וי"ל דאי לאו אשמועינן צנקה לא הוה ידעינן אמאי חביב לה צרישא תחילתה בפשיעה לחיבוו אפילו צנקה כדרכה וא"ת ולרבה וכל האמוראים דהכא דפטרי צנקה מחמת דרכה אמאי מני צנקה הוחמה כהר והוחלקה צנקה פטור

לעיל (דף מב.) תחילתו בפשיעה וסופו צאונו חייב אמאי פטור הא תחילתו בפשיעה היה לענין הוחמה וי"ל דלא מחייב אלא צאונו שיש לתלות שאם לא היה משנה אפשר שלא היה צא האונס כי היא דלריפא דלורבני דאונס צא מחמת הפשיעה שאם היה מנעיס חמת הקרקע כדשמואל לא היו נגנבים אבל הכא כי הוחמה כהר כ"ש דאם לא שינה והיה הולך צנקה דהוה הוחמה והכי אמר רבא דבהמפקד (לעיל דף לו:) גבי פשע צא ויחלטה לאנס אפילו למי"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי התם וא"ת שילחי הפועלים (לקמן דף כג: וסו ד"ה ז') גבי הניח עדורו וצא לעיר וצא חרי ורס פטור ועוקי לה רבה דעל צעידתא דלא עיילי אינשי ופריך אציי תחילתו בפשיעה לענין גנבי וסופו צאונו הוא לענין חרי והתם אפילו לא פשע הוא ולא צא לעיר היה נארע האונס ומאי פריך וי"ל דשמתא אם היה שם היה מוליק למרעה אחר קודם צימת חרי כי כן דרך הרועים לנרות חזי היום בשדה זו וחזי היום בשדה אחר או שמתא אם היה שם הארי היה ירא לצא שם או היה מקיים ציה גם את הארי ואת הדוב הכה עבדך וצלאו הכי כריך לפרש הפשט התם כך דקאמר אין אומרים אילו היה שם היה מזיל אלא (א) אומרים אם היה יכול להזיל חייב ואם לאו פטור ואי אפשר לפרש צע"א ורז אלפס פירש התם דאציי